

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 czerwca 2015 r. M. M. (obecnie F.) reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika wniosła o zasądzenie od pozwanego A. Polska Otwartego Funduszu Emerytalnego w W. reprezentowanego przez (...) Spółka Akcyjna w W. kwoty 21.196 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lutego 2014 r. do dnia zapłaty tytułem należnych powódce środków zgromadzonych na rachunku o numerze (...) byłego męża powódki S. F. – zmarłego członka A. Polska Otwartego Funduszu Emerytalnego. Ponadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz od pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego żądania powódka wskazała, że od dnia 13 czerwca 1998 roku pozostawała w związku małżeńskim z S. F., który to związek małżeński rozwiązany został przez rozwód prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi Wydział XII Cywilny Rodzinny z dnia 13 grudnia 2006 roku (sygn. akt XII C 1159/06). Po rozwodzie powódka nie dokonała z byłym mężem podziału środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym, a S. F. zmarł w dniu 8 września 2007 roku w Ł.. Powódka wskazała, że postanowieniem z dnia 20 listopada 2007 roku (sygn. akt II Ns 1672/07) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi Wydział II Cywilny, stwierdził, że spadek po S. F., na podstawie ustawy, nabyli jego dwaj synowie, tj. M. F. (1) oraz J. F. po 1/2 części każdy z nich, natomiast postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2008 roku wydanym w sprawie o sygn. akt II Ns 1022/07 Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny, dokonał podziału majątku wspólnego powódki i S. F. oraz działu spadku po zmarłym S. F. ustalając, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków oraz w skład spadku wchodziły nieruchomości położona w Ł. przy ul. (...) oraz samochód osobowy marki V. (...). Powódka wskazała także, że jej były mąż S. F. był członkiem A. Polska Otwartego Funduszu Emerytalnego oraz, że pozwany Fundusz prowadził dla zmarłego członka rachunek o numerze (...), na którym wg stanu na dzień 11 marca 2011 r. zgromadzono 587, (...) jednostek rozrachunkowych.

Jednocześnie powódka wskazała, że pozwany odmówił wypłaty na jej rzecz środków zgromadzonych na rachunku zmarłego S. F. w okresie obowiązywania małżeńskiej wspólności ustawowej, wskazując, iż zostaną one wypłacone po przedstawieniu dokumentu określającego sposób dokonania podziału majątku wspólnego. Powódka podniosła, że przeprowadzenie podziału majątku wspólnego obejmującego środki zgromadzone na rachunku zmarłego S. F. jest zbędne, bowiem jest ona jedyną osobą uprawnioną do otrzymania ww. środków. Połowa środków zgromadzonych na rachunku zmarłego S. F. jest należna powódce na podstawie art. 31 § 2 pkt 3 w zw. z art. 50¹ kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z uwagi na ustanie małżeńskiej wspólności ustawowej ze zmarłym S. F., natomiast druga połowa środków należna jest jej z uwagi na fakt, iż zmarły członek pozwanego funduszu wskazał ją jako osobę uprawnioną do otrzymania środków zgromadzonych na jego rachunku po jego śmierci.

Powódka wyjaśniła, że dochodzona niniejszym pozwem kwota 21.196 zł jest wynikiem przemnożenia liczby zgromadzonych na rachunku zmarłego członka pozwanego funduszu jednostek rozrachunkowych, wskazanej na etapie przedsądowym przez fundusz (587, (...) jednostek - 0, (...) jednostek, za które wypłacono powódce 22,24 zł = 586, (...) jednostek) przez wartość jednostki rozrachunkowej z dnia wypłaty tj. z dnia wymagalności roszczenia, a więc z dnia 15 lutego 2014 roku (pierwszy dzień po upływie 3-miesięcznego terminu od dnia przedstawienia przez powódkę wymaganych przez pozwanego dokumentów, co miało miejsce dnia 14 listopada 2013 r.).

/pozew – k.2-10/

W odpowiedzi na pozew pozwany fundusz reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika wniósł o oddalenie powództwa w całości, ewentualnie - na wypadek nieuwzględnienia powyższego wniosku, - o oddalenie powództwa w części dotyczącej żądania powódki zasądzenia:

a) kwoty stanowiącej równowartość nadwyżki nad kwotą, jaka będzie wynikiem przemnożenia liczby aktualnie zewidencjonowanych jednostek rozrachunkowych na rachunku zmarłego członka funduszu S. F., tj. 284, (...) jednostek i wartości tych jednostek w dniu dokonania umorzenia,

b) odsetek w wysokości ustawowej od kwoty 21.196 zł za okres od dnia 15 lutego 2014 roku do dnia zapłaty.

Nadto pozwany wniósł o zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że okolicznością sporną pomiędzy stronami jest to, czy wypłata środków z rachunku zmarłego członka funduszu, zgromadzonych w okresie małżeńskiej wspólności majątkowej, jest możliwa bez uprzedniego dokonania podziału środków pomiędzy żyjącym współmałżonkiem zmarłego, a spadkobiercami zmarłego - w sytuacji, gdy podział środków zgromadzonych w okresie wspólności majątkowej nie został dokonany za życia dwojga byłych współmałżonków po ustaniu wspólności majątkowej. W powyższej kwestii pozwany stanął na stanowisku, że wypłata ww. środków powódce, jako osobie uprawnionej w rozumieniu ustawy o ofe (wypłata gotówkowa), jest niemożliwa bez konieczności dokonania podziału majątku wspólnego. Podniósł także, że jeżeli w wyniku podziału majątku wspólnego pomiędzy powódką, a spadkobiercami zmarłego członka A. Polska OFE – jakkolwiek część środków przypadnie powódce to zostanie ona wypłacona na podstawie art.126 ustawy o ofe w związku z art.129 ustawy na jej rachunek w otwartym funduszu emerytalnym w ramach wypłaty transferowej. Natomiast, jeżeli środki objęte wspólnością majątkową w całości przypadną zmarłemu członkowi F. to zostaną one wypłacone w formie wypłaty gotówkowej wskazanej osobie uprawnionej – w tym przypadku powódce. Biorąc pod uwagę powyższe stwierdzić należy, że bez określenia sposobu podziału środków – wypłata w formie gotówkowej (jakiej domaga się powódka) jest niezasadna. Strona pozwana podniosła także, że powódka nie może domagać się zasądzenia ustawowych odsetek od dochodzonego roszczenia, gdyż pozwany będący otwartym funduszem emerytalnym nie ponosi zgodnie z art.48 ust.2 ustawy o ofe odpowiedzialności za szkody z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków, o których mowa w art.48 ust.1 ustawy o ofe.

Nadto pozwany wskazał, że zgodnie z art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2013 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (Dz.U. z 2013 r. poz. 1717) pozwany w dniu 3 lutego 2014 roku był zobowiązany umorzyć 51,5% jednostek rozrachunkowych zapisanych na rachunku każdego członka otwartego funduszu emerytalnego na dzień 31 stycznia 2014 r. i przekazać je do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, działającego w imieniu i na rzecz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, aktywa, o których mowa w ust. 2 wspomnianego przepisu, o wartości odpowiadającej sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych. Wobec powyższego powódka bez jakiegokolwiek podstawy domaga się wypłaty równowartości 51,5 % jednostek rozrachunkowych, które były zapisane na rachunku S. F. na dzień 31 stycznia 2014 roku i które to następnie w dniu 3 lutego 2014 roku zostały umorzone, a aktywa o wartości odpowiadającej sumie wartości umorzonych jednostek rozrachunkowych zostały przekazane do ZUS. Pozwany wskazał, że aktualnie na rachunku zmarłego członka F. jest zewidencjonowanych 284, (...) jednostek rozrachunkowych.

/odpowiedź na pozew – k.57-61/

W piśmie z dnia 29 marca 2016 roku powódka sprecyzowała żądanie w zakresie odsetek mając na uwadze dyspozycje art.481 k.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku, a także treść obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 stycznia 2016 roku, ogłoszonego dnia 2 stycznia 2016 roku w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski pod poz.47, obowiązującego od dnia 1 stycznia 2016 roku - w ten sposób, że wniosła o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 21.196 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 15 lutego 2014 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku oraz wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty.

/pismo powódki – k.182-183/

Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie tak sprecyzowane powództwo.

/oświadczenie pełnomocnika pozwanego – 00:06:08 – płyta CD k.193/

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 czerwca 1998 r. S. F. zawarł związek małżeński z powódką.

/okoliczność bezsporna, odpis skrócony aktu małżeństwa – k. 12/

W okresie trwania związku małżeńskiego pomiędzy małżonkami istniał ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej. Małżonkowie nie zawierali umowy znoszącej istniejący pomiędzy nimi ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej, ani zmieniającej wysokość ich udziałów we wspólności.

/ zeznania powódki – 00:12:52 – 00:17:59 w zw. z 00:26:46 – 00:27:51 – płyta CD k.135/

W dniu 28 stycznia 2002 r. S. F. przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego A. Polska. Jako osobę uprawnioną do otrzymywania środków przypadających po jego śmierci jako członka funduszu S. F. wskazał powódkę.

/okoliczność bezsporna, deklaracja przystąpienia – k. 79-79 v.; zeznania powódki – 00:12:52 – 00:17:59 w zw. z 00:26:46 – 00:27:51 – płyta CD k.135/

Pozwany Fundusz prowadził dla S. F. rachunek o numerze (...), na którym według stanu na dzień 11 marca 2011 r., zgromadzono 587, (...) jednostek rozrachunkowych.

/ pisemna informacja o środkach znajdujących się na rachunku członka A. Polska OFE na dzień 11 marca 2011 r. – k. 17/

Prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Łodzi Wydział XII Cywilny Rodzinny z dnia 13 grudnia 2006 roku (sygn. akt XII C 1159/06) związek małżeński powódki i S. F. został rozwiązany przez rozwód.

/okoliczność bezsporna, odpis skrócony aktu małżeństwa – k. 12, poświadczony za zgodność z oryginałem odpis wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi - k.13/

Po rozwodzie powódka nie dokonała z byłym mężem podziału środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym.

/ okoliczność bezsporna; zeznania powódki – 00:12:52 – 00:17:59 w zw. z 00:26:46 – 00:27:51 – płyta CD k.135/

S. F. zmarł w dniu 8 września 2007 roku w Ł..

/okoliczność bezsporna, odpis skrócony aktu zgonu – k. 14/

Postanowieniem z dnia 20 listopada 2007 roku (sygn. akt II Ns 1672/07) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi Wydział II Cywilny stwierdził, że spadek po S. F., na podstawie ustawy, nabyli jego dwaj synowie, tj. M. F. (1) oraz J. F. po 1/2 części każdy z nich.

/okoliczność bezsporna, poświadczony za zgodność z oryginałem odpis postanowienia z dnia 20 listopada 2007 r. – k. 15/

Postanowieniem z dnia 7 kwietnia 2008 roku (sygn. akt II Ns 1022/07) Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi II Wydział Cywilny dokonał podziału majątku wspólnego powódki i S. F. oraz działu spadku po zmarłym S. F. ustalając, że w skład majątku wspólnego byłych małżonków oraz w skład spadku wchodziły: nieruchomości położona w Ł. przy ul. (...) oraz samochód osobowy marki V. (...).

/ okoliczność bezsporna, odpis postanowienia z dnia 7 kwietnia 2008 r. – k. 102 akt sprawy II Ns 1022/07/

Pismem nadanym w dniu 13 listopada 2013 roku powódka przesłała do pozwanego funduszu komplet dokumentów, w tym: odpis skrócony aktu zgonu członka funduszu, odpis skrócony aktu małżeństwa z członkiem funduszu, wnioski

osoby uprawnionej o wypłatę środków zgromadzonych na rachunku zmarłego członka funduszu, odpis prawomocnego wyroku Sądu o rozwiązaniu związku małżeńskiego, urzędowy dokument stwierdzający tożsamość osoby uprawnionej - kserokopia dowodu osobistego poświadczona notarialnie za zgodność z oryginałem oraz oświadczenie. Powyższe pismo wraz z dokumentami pozwany otrzymał w dniu 14 listopada 2013 roku.

/ okoliczność bezsporna, pismo ze wskazaniem załączników – k.22-23, potwierdzenie nadania przesyłki – k. 24, potwierdzenie wpływu – k.83-84/

Pismem z dnia 27 listopada 2013 roku A. Polska Otwarty Fundusz Emerytalny poinformował powódkę, że na podstawie przekazanych przez nią dokumentów dokona wypłaty środków zgromadzonych na rachunku zmarłego członka F. od dnia, w którym ustala ustawowa wspólność majątkowa. Natomiast pozostałe środki zgromadzone na rachunku zmarłego członka F. F. w okresie obowiązywania małżeńskiej wspólności majątkowej zostaną wypłacone po przedstawieniu dokumentu określającego sposób dokonania podziału majątku wspólnego.

/pismo pozwanego z dnia 27 listopada 2013 r. – k. 25/

W dniu 18 grudnia 2013 r. pozwany wypłacił na rzecz powódki kwotę 22,24 zł stanowiącą równowartość 0, (...) jednostek uczestnictwa zgromadzonych na rachunku zmarłego S. F. od dnia, w którym ustala małżeńska wspólność ustawowa.

/ pismo pozwanego z dnia 19 grudnia 2013 r. – k. 28, pismo pozwanego z dnia 21 stycznia 2014 r. – k. 29-29v., zeznania powódki 00:12:52 – 00:17:59 w zw. z 00:26:46 – 00:27:51 – płyta CD k.135/

Powyższy stan faktyczny, obejmujący istotne dla rozstrzygnięcia okoliczności, Sąd ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz zeznań powódki. Zebrane w toku postępowania rozpoznawczego dowody poddano ocenie odpowiednio do dyrektyw wyrażonych w art. 233 § 1 k.p.c. Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów, wśród których część to dokumenty urzędowe. Ich prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Za wiarygodne uznał również Sąd zeznania powódki, które nie budziły wątpliwości co do prawdziwości oraz korespondowały z pozostałym zgromadzonym materiałem dowodowym.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu w całości, jako zasadne.

Powódka dochodziła w przedmiotowej sprawie zapłaty równowartości jednostek uczestnictwa zgromadzonych na rachunku prowadzonym przez pozwanego dla zmarłego członka funduszu emerytalnego - S. F., będąc przez niego wskazaną jako osoba uprawniona do otrzymania ww. środków przypadających po jego śmierci.

Pozwany w toku postępowania nie kwestionował ważności, ani skuteczności dyspozycji zmarłego członka funduszu w zakresie wskazania pozwanej jako osoby uprawnionej do uzyskania ww. środków, czego potwierdzeniem jest fakt dokonania przez pozwanego wypłaty na rzecz powódki kwoty 22,24 zł stanowiącej równowartość jednostek uczestnictwa zgromadzonych na rachunku zmarłego S. F. po dniu, w którym ustala małżeńska wspólność ustawowa. Spór istniejący pomiędzy stronami na gruncie ustalonego stanu faktycznego jest sporem o charakterze prawnym i dotyczy kwestii dopuszczalności wypłaty na rzecz powódki całości środków stanowiących równowartość jednostek uczestnictwa zgromadzonych na rachunku zmarłego członka funduszu w czasie trwania małżeńskiej wspólności ustawowej bez konieczności dokonania podziału majątku wspólnego ze spadkobiercami zmarłego.

Podstawą oceny zasadności zgłoszonych w pozwie roszczeń są przepisy ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (dalej „uoffe” – Dz.U.2013.989 – j.t. ze zm.), przepisy kodeksu cywilnego (dalej „k.c.”) oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej „krio”).

Zgodnie z art. 31 § 1 krio z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje

małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków. W myśl § 2 pkt 3 powołanego przepisu do majątku wspólnego należą w szczególności środki zgromadzone na rachunku otwartego lub pracowniczego funduszu emerytalnego każdego z małżonków.

W przedmiotowym stanie faktycznym środki zgromadzone na rachunku otwartego funduszu emerytalnego prowadzonego dla zmarłego S. F. w okresie trwania związku małżeńskiego z powódką, tj. od dnia 28 stycznia 2002 r. (zmarły członek pozwanego funduszu przystąpił do niego już po zawarciu związku małżeńskiego) do dnia 13 grudnia 2006 r. (data rozwiązania małżeństwa przez rozwód) bez wątplenia stanowiły przedmiot wspólności (współwłasności) ustawowej zmarłego S. F. i powódki.

Zgodnie z art. 43 § 1 krio oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. W myśl art. 47 § 1. zd. 1 krio małżonkowie mogą przez umowę zawartą w formie aktu notarialnego wspólność ustawową rozszerzyć lub ograniczyć albo ustanowić rozdzielność majątkową lub rozdzielność majątkową z wyrównaniem dorobków (umowa majątkowa). Natomiast zgodnie z art. 50¹ zd. 1 krio w razie ustania wspólności, udziały małżonków są równe, chyba że umowa majątkowa małżeńska stanowi inaczej.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika, że w okresie trwania związku małżeńskiego pomiędzy małżonkami istniał ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej, a małżonkowie nie zawierali umowy znoszącej istniejący pomiędzy nimi ustrój małżeńskiej wspólności majątkowej, ani zmieniającej wysokość ich udziałów we wspólności. Również po rozwodzie powódka nie dokonała z byłym mężem podziału środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym. Prowadzi to zatem do wniosku, że powódce przysługuje, wynoszący 1/2 część, udział we współwłasności środków zgromadzonych na rachunku otwartego funduszu emerytalnego prowadzonego dla zmarłego S. F. w okresie od dnia 28 stycznia 2002 r. do dnia 13 grudnia 2006 r.

Zgodnie z art. 922 § 1 k.c. prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej. Powyższy przepis potwierdza zatem, że przysługujący powódce, wynoszący 1/2 część, udział we współwłasności środków zgromadzonych na rachunku otwartego funduszu emerytalnego prowadzonego dla zmarłego S. F., jako nieprzysługujący zmarłemu, nie stanowi składnika majątku spadkowego podlegającego dziedziczeniu.

Powyższy skutek nie wchodzenia do masy spadkowej udziału przysługującego małżonkowi zmarłego członka otwartego funduszu emerytalnego potwierdza również pośrednio (niemający wprawdzie zastosowania w niniejszej sprawie – o czym mowa będzie w dalszej części wyводу) treść art. 131 ust. 1 uoffe stanowiący, że jeżeli w chwili śmierci członek otwartego funduszu pozostawał w związku małżeńskim, fundusz dokonuje wypłaty transferowej połowy środków zgromadzonych na rachunku zmarłego na rachunek małżonka zmarłego w otwartym funduszu, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej.

Do rozstrzygnięcia pozostaje zatem tytuł prawny powódki w stosunku do drugiej połowy środków zgromadzonych na rachunku otwartego funduszu emerytalnego prowadzonego dla zmarłego S. F. w okresie od dnia 28 stycznia 2002 r. do dnia 13 grudnia 2006 r., przysługujących wyłącznie zmarłemu z tytułu jego członkowstwa w otwartym funduszu emerytalnym.

W myśl art. 82 ust. 1 uoffe zawierając umowę z otwartym funduszem, osoba występująca z wnioskiem o przyjęcie do funduszu może wskazać imiennie jedną lub więcej osób fizycznych, na których rzecz ma nastąpić, po jej śmierci, wypłata środków niewykorzystanych zgodnie z art. 131.

Zgodnie z art. 132 ust. 1 uoffe środki zgromadzone na rachunku zmarłego członka otwartego funduszu emerytalnego, które nie zostaną wykorzystane zgodnie z art. 131, przekazywane są osobom wskazanym przez zmarłego, zgodnie z art. 82 ust. 1 lub 1a, a w przypadku ich braku wchodzą w skład spadku.

Analiza treści powyżej przytoczonych przepisów wskazuje zatem jednoznacznie na to, że rozporządzeniu po śmierci członka otwartego funduszu emerytalnego, zgodnie z jego uprzednią dyspozycją (wskazującą imiennie osobę lub osoby uposażone) podlega wyłącznie ta część zgromadzonych środków, która pozostaje na jego rachunku po dokonaniu przez fundusz wypłaty transferowej na rzecz małżonka zmarłego członka funduszu (o ile oczywiście zmarły członek funduszu pozostawał w chwili śmierci w związku małżeńskim). W przypadku natomiast, gdy zmarły członek funduszu w chwili śmierci nie pozostawał w związku małżeńskim (jak miało to miejsce w przedmiotowym stanie faktycznym), w ocenie Sądu, powyższy przepis należy interpretować w ten sposób, że wobec braku podstaw do dokonania wypłaty transferowej na rzecz jego małżonka, rozporządzeniu w trybie art. 82 ust. 1 uoffe podlega całość środków przypadających zmarłemu członkowi funduszu.

Wskazać również należy, że art. 132 ust. 1 uoffe jednoznacznie potwierdza, że niewykorzystane w trybie wypłaty transferowej na rzecz małżonka członka funduszu środki co do zasady nie wchodzą w skład masy spadkowej po zmarłym członku otwartego funduszu emerytalnego, chyba, że zmarły członek funduszu nie dokonał w trybie art. 82 ust. 1 uoffe imiennego wskazania żadnej osoby, na rzecz której ma nastąpić po jego śmierci wypłata tych środków.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt przedmiotowej sprawy Sąd Okręgowy wskazuje, że z uwagi na to, że zmarły członek pozwanego funduszu S. F. w chwili swojej śmierci nie pozostawał już w związku małżeńskim (wobec czego nie istniała podstawa i konieczność dokonania przez pozwanego wypłaty transferowej części zgromadzonych środków na rzecz małżonka zmarłego członka funduszu) oraz z uwagi na brak dokonania przed swoją śmiercią podziału z powódką majątku wspólnego obejmującego środki zgromadzone na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym (co, jak wskazano we wcześniejszym etapie wyводу, skutkowało ustaleniem przysługiwania mu tytułu prawnego jedynie do 1/2 części zgromadzonych na rachunku środków), rozporządzeniu w trybie art. 82 ust. 1 uoffe podlegała przysługująca li tylko zmarłemu S. F. wyłącznie druga połowa zgromadzonych na rachunku środków. Jak natomiast wynika z poczynionych w toku postępowania ustaleń faktycznych, S. F., jako osobę uprawnioną do otrzymania środków przypadających po jego śmierci z tytułu jego członkostwa w funduszu, wskazał imiennie powódkę i dyspozycji tej nie zmienił mimo rozwiązania związku małżeńskiego. Wobec powyższego uznać należy, że na skutek ww. dyspozycji zmarłego S. F., powódce przysługuje również tytuł prawny w stosunku do drugiej połowy środków zgromadzonych na jego rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w okresie od dnia 28 stycznia 2002 r. do dnia 13 grudnia 2006 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy podzielił stanowisko strony powodowej o zbędności dokonywania podziału majątku wspólnego, obejmującego środki zgromadzone przez zmarłego S. F. na rachunku w pozwanym funduszu, ze spadkobiercami zmarłego. Jak bowiem wyżej wykazano taka wspólność majątku ze spadkobiercami S. F. nie zachodzi.

Zgodnie natomiast z treścią art. 132 ust.3 i 4 uoffe - otwarty fundusz dokonuje wypłaty środków należnych osobie wskazanej przez zmarłego w terminie 3 miesięcy, nie wcześniej jednak niż w terminie 1 miesiąca, od dnia przedstawienia funduszowi urzędowego dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby uprawnionej, z tym że wypłata środków przypadających małżonkowi zmarłego może być przekazana na jego żądanie na rachunek w otwartym funduszu. W tym ostatnim przypadku do wypłaty transferowej środków przypadających małżonkowi zmarłego stosuje się odpowiednio art. 128. Wypłata dokonywana bezpośrednio na rzecz osoby wskazanej przez zmarłego następuje w formie wypłaty jednorazowej lub w formie wypłaty w ratach płatnych przez okres nie dłuższy niż 2 lata, zgodnie z pisemną dyspozycją osoby uprawnionej.

Środki przypadające do wypłaty gotówkowej należy przeliczyć z jednostek rozrachunkowych na ich równowartość w kwocie pieniężnej według stanu na dzień wypłaty. Ustawa postanawia, że zasady wypłaty tych środków w ratach ma określać statut funduszu emerytalnego (art.132 ust.5). Do wypłaty jednorazowej nie ma określonych zasad ustawowych, a ustawa nie odsyła w tym zakresie do statutu funduszu. W związku z tym, w przypadku braku uregulowania tej wypłaty w statucie funduszu (a z taką sytuacją mamy do czynienia w niniejszej sprawie) wypłata środków powinna nastąpić w dniu, w którym należność z tego tytułu stała się wymagalna dla osoby uprawnionej do otrzymania środków członka funduszu. Takim dniem jest dzień przypadający po upływie trzech miesięcy od dnia przedstawienia funduszowi urzędowego dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby uprawnionej. Na powyższy

dzień należy przeliczyć wartość jednostek rozrachunkowych na kwotę pieniężną podlegającą wypłacie (por. A. Chróścicki, komentarz do ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, LEX nr 8066). Wobec powyższego w niniejszej sprawie dniem wymagalności roszczenia powódki jest dzień 15 lutego 2014 roku, co oznacza, że zasadnym jest przeliczenie na ten dzień dochodzonego roszczenia (poprzez pomnożenie liczby zgromadzonych jednostek rozrachunkowych przez wartość jednostki rozrachunkowej z dnia wypłaty, tj. 15 lutego 2014 roku – kwota 36,12 zł x 586, (...) jednostek).

Konsekwencją wyżej wymienionych okoliczności było zasądzenie przez Sąd od pozwanego żądanej przez powódkę kwoty 21.196 zł.

W zakresie formy, w jakiej środki zgromadzone na rachunku zmarłego członka funduszu winny być wypłacone powódce, Sąd Okręgowy podzielił stanowisko strony powodowej o gotówkowej formie tej wypłaty. Wynika to z niedopuszczalności zastosowania w przedmiotowej sprawie trybu wypłaty transferowej wobec braku podstaw do zastosowania w stanie faktycznym przedmiotowej sprawy przepisu art. 126 uoffe. Jak trafnie argumentowała powódka jedną z przesłanek stosowania tego przepisu jest podział majątku wspólnego, który odniesieniu do środków zgromadzonych przez byłego męża powódki na rachunku prowadzonym w funduszu nie miał miejsca.

W tym miejscu wskazać należy, że w ocenie Sądu w niniejszej sprawie nie ma zastosowania powołany przez pozwanego art.23 ust. 1 ustawy dnia 6 grudnia 2013 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych (Dz.U z 2013 roku, poz.1717).

W przepisach ustawy o o.f.f.e nie wskazano śmierci członka jako przyczyny ustania stosunku członkostwa w funduszu. Wskazana ustawa odnosi się do śmierci członka ofe tylko w kontekście podziału środków zgromadzonych wymienia śmierć członka ofe jako przyczynę wygaśnięcia prawa do kapitałowej emerytury okresowej. Ponieważ śmierć osoby fizycznej jest naturalną przyczyną ustania jej bytu fizycznego i prawnego, śmierć członka otwartego funduszu emerytalnego stanowi naturalną przyczynę ustania stosunku członkostwa w tym funduszu. Ponadto stosunek członkostwa w ofe ma charakter osobisty, podmiotowy i trwały, wygasa więc z mocy prawa z chwilą śmierci członka ofe, podobnie jak wszystkie prawa osobiste zmarłego i nie podlega dziedziczeniu. Śmierć członka ofe jest zatem zdarzeniem wywołującym skutek w postaci ustania stosunku członkostwa w ofe. Skutek ten następuje w dacie śmierci członka (por. Bogumiła Lipińska „Ustanie stosunku członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym” Studia Prawno – Ekonomiczne, t. LXXXII 2010r.).

Z powyższego wynika zatem, że w dacie śmierci byłego małżonka - członka F. powódka nabyła uprawnienia związane z otrzymaniem środków zgromadzonych na rachunku S. F. i w tej dacie winno nastąpić zamknięcie rachunku. To oznacza, że art.23 ust. 1 ustawy dnia 6 grudnia 2013 roku o zmianie niektórych ustaw w związku z określeniem zasad wypłaty emerytur ze środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych, który wszedł w życie z dniem 15 stycznia 2014 roku, a zatem już po dacie śmierci S. F., nie może mieć w niniejszej sprawie zastosowania.

Podstawę orzeczenia o odsetkach stanowi art. 481 § 1 kc w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2016 roku w zw. z art. 132 ust. 3 uoffe. Pozwany winien zapłacić powódce dochodzone pozwem roszczenia w terminie 3-miesiący, licząc od daty przedłożenia przez nią kompletnej dokumentacji umożliwiającej zajęcie merytorycznego stanowiska w sprawie, co w przedmiotowej sprawie nastąpiło w dniu 14 listopada 2013 roku. Stąd też Sąd Okręgowy od zasądzonej kwoty zasądził odsetki ustawowe za okres od dnia 15 lutego 2014 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz w związku ze zmianą przepisów, dalsze ustawowe odsetki za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.

Podkreślić w tym miejscu należy, że niezasadny jest zarzut pozwanego co do braku podstaw prawnych zasądzenia od niego w niniejszym postępowaniu ustawowych odsetek. Zgodnie z powołanym przez pozwanego art. 48 ust.1 i 2 uoffe Towarzystwo odpowiada wobec członków funduszu za wszelkie szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem swych obowiązków w zakresie zarządzania funduszem i jego reprezentacji, chyba że

niewykonanie lub nienależyte wykonanie tych obowiązków jest spowodowane okolicznościami, za które towarzystwo nie ponosi odpowiedzialności i którym nie mogło zapobiec mimo dołożenia najwyższej staranności.

Brzmienie przywołanego przepisu nasuwa myśl, że nie tyle chodzi tu, przynajmniej bezpośrednio, o szkodę w wymiarze indywidualnym (w sensie naruszenia emerytalnej ekspektatywy konkretnego członka OFE - w tej dziedzinie spór należałoby prowadzić z funduszem), co raczej o szkodę w wymiarze zbiorowym dotyczącą OFE jako podmiotu reprezentującego wszystkich swoich członków. Wskutek tego, mając na uwadze brak więzi prawnej w relacji ubezpieczony-członek OFE - (...), wytaczając powództwo tenże członek występowałby w imieniu OFE jako podmiot działający na prawach strony na podstawie legitymacji procesowej (formalnej), której źródłem jest ustawa (por. Kamil Antonów, Pozycja procesowa ubezpieczonego członka OFE – Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych).

Przedmiotem niniejszego postępowania nie są roszczenia związane z nieprawidłowym zarządzaniem funduszem, np. nieprawidłowym inwestowaniem środków pieniężnych, tylko roszczenia związane z niewypłaceniem środków zgromadzonych na rachunku prowadzonym przez fundusz, a zatem powołany przez stronę pozwaną przepis nie może mieć zastosowania.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie 2. sentencji zgodnie z wyrażoną w art. 98 k.p.c. zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, zasądzając z tego tytułu od A. Polska Otwartego Funduszu Emerytalnego w W., reprezentowanego przez (...) Spółkę Akcyjną w W. na rzecz na M. F. (2) kwotę 2.400 zł. Na kwotę tę złożyło się wyłącznie wynagrodzenie pełnomocnika powódki w osobie adwokata, ustalone w oparciu o § 2 ust 1 i 2 i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t. ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).